HADD IL-PALM (2018) IL-BIDU TAL-GIMGHA MQADDSA

Contributed by Frans Galea
Saturday, 24 March 2018
Last Updated Saturday, 24 March 2018

Din
hija il- Liturgija Hadd il-Palm - Il-Bidu tal-Gimgha Mqaddsa (2018) bi hsibijiet min Joe Rapa.

Il-Mulej
 esù tnissel fil-!uf ta’ Marija u twieled fl-g'ar ta’ Betlehem g'al g'an
wie'ed: biex huwa jg'ix fil-milja tieg'u il-Misteru tal-G'id. Din kienet is-sieg'a tieg'u. Hu stess jg'id li g'al sieg'a wa'da !ie u kellu 'erqa enormi li tg'addi. Ta’
bniedem li kien, kien mimli tensjoni dwar din l-esperjenza li kienet dejjem
toqrob. Iktar kemm beda jitfarfar u
jikber fil-grazzja, kif jg'idilna l-Van!elu, iktar bdiet ti ara f’mo''u,
mill-!did ta’ bniedem li kien, il-missjoni li kellha timmarkalu l-'ajja tieg'u
fuq din l-art. Bdiet ta'kmu
l-intuwizzjoni qaddisa li dak kollu li kien hemm fl-Iskrittura kien appuntu
dwaru, dwar il-persuna tieg'u, u li dan kollu kien qed jiggwidaH lejn
il-kenosi, li kien ilu li beda, imma li kellha tispi a fil-qtil tal-&aruf
tat-tpattija barra l-belt ta’ erusalemm.

Meta
telaq minn dar Ommu biex jibda l-missjoni tieg'U, ma kien g'ad baqag'lu l-ebda
dubju dwar lejn xhiex kien miexi. Dak li minn dejjem kien f’mo'' il-Missier, kien
wasal biex jitwettaq. Il-pattijiet li
Alla kien g'amel mal-bniedem qabel, kienu pattijiet temporanji, tajbin g'al dak
i|-|mien biss. Imma issa kien qorob
i|-|mien li ji!i fis-se'' il-Patt etern, il-Patt li kien minn dejjem g'and
il-Missier u li kien se jitwettaq issa, fi|-|mien.

Meta
Alla 'alaq l-univers, dan kien att ta’ M'abba.
Alla hu M'abba u l-Im'abba dejjem trid tinqasam, tinag'ta, to'loq, tkun
gawduta minn 'addie'or. G'alhekk
il-Mulej ma setax ma jo'loqx l-univers.
U meta 'alaq il-bniedem, din kienet l-ikbar opra tal-Im'abba. Il-bniedem ma setax ma jkunx ma'luq totalment
'ieles. Alla seta’ jo'loq bniedem li ma
ji|baljax, ma jidnibx, ma jag'milx 'sara... imma dan ma kienx ikun att ta’
M'abba g'ax ma kienx qed i'alli 'ieles lill-'lejqa tieg'u. Meta l-Im'abba hi vera, ma tisforza lil 'add,
ma tag'mel vjolenza fuq 'add, ma timponi fuq 'add. A'na li na'sbu li nifhmu fl-Im'abba,
ningannaw ru'na li n'obbu, u ma nkunu n'obbu xejn, meta lill-ie'or jew
lill-o'ra inkunu rriduh jew irriduha differenti milli hu jew hi. Kemm vjolenzi nag'mlu fuq xulxin fl-isem
tat-taparsi M'abba li na'sbu li g'andna.
“G'ax irridlu l-!id, ta!” ng'idu.

Alla
ma mexiex b’dan il-mod mag'na. Ma
'alaqniex robots, ipprogrammati biex nobduH dejjem u awtomatikament. Hu rriskja 'afna fuqna u kien jaf x’kienu se
jkun l-g'a|liet tal-bniedem, fil-'elsien tieg'u. Imma Alla ma 'asibx fih innifsu meta
'alaqna. Hu ried jaqsam mag'na M'abbtu
billi jdewwaqna l-&ajja li Hu biss kellu.
Din il-&ajja mhix li wie'ed jie'u n-nifs, jew jiekol, jew ja'dem. Dik hi e|istenza. Anke l-annimali jag'mlu dan kollu. Il-vera
&ajja hi li l-bniedem i'ossu ma'bub. U l-Im'abba li timla tassew qalb il-bniedem
hi l-Im'abba ta’ Alla g'ax minnha !ie ma'luq.

Alla
kien jaf minn dejjem li din l-Im'abba kienet se titlob minnu 'wejje! enormi
biex tkun emnuta mill-bniedem. Kien di!a
jaf li Adam ma kienx se jkollu sa''a jobdih fil-libertà mog'tija lilu u li
malli l-bniedem jit'assar, kienu se jirtu dan it-ta'sir id-dixxendenti tieg'u
kollha. Kien di!a jaf li Hu, Alla
nnifsu, kien se jkolli jissagrifika ru'u biex jirba' lura qalb il-bniedem. Dan is-sagrifi ju hu kien se jg'ixu
fil-Misteru tal-G'id ta’ Ibnu. L-Im'abba li hi Alla kellha tinag'ta f’idejn
il-bnedmin, li ma kinux jemmnu fiha, biex ti!i msawta u tinqatel b'ala offerta
enormi g'al dawk stess li kienu qatluha.
Dan se'' biex, jekk dnub il-bniedem kien bla qies, bla limitu, bla tama
ta’ tpattija, bla prezz li bih jista’ jinfeda... ekku, tidher din l-Im'abba li
hi ikbar minn kollox g'ax hi Alla; tidher din l-Im'abba li tmur lil hemm
mill-ikbar infedeltajiet u mo'qrija, biex t'assar hi s-sentenza kontra
l-bniedem. Hija din l-Im'abba biss li
tmur lil hemm sa'ansitra mill-mewt. Hija
din l-Im'abba biss li t'obb billi tmut flok l-g'adu. U hija din l-Im'abba biss li !iet imqajma
mill-mewt g'ax il-mewt ma setg'etx tirb'ilha billi kienet i|g'ar minnha.

Wie'ed
ma jistax jieqaf jikkontempla l-Misteru tal-G'id ta’ Kristu. Lanqas li kieku kellna intelli!enza hekk
kbira li nifhmu l-misteri kollha, u 'ajja tant twila biex nikkontemplaw
bir-reqqa dak kollu li g'amel Alla g'alina... xorta nistg'u nibqg'u sal-a''ar
nifs na'sbu fuq dan il-Misteru u nkunu g'adna fil-bidu mieg'u. G'alhekk ikollna nirrassenjaw ru'na g'al
kliem sempli i g'ax nemmnu li hu l-Ispirtu s-Santu, bil-Grazzja tieg'u, biss,
biss, li jista’ jift'ilna g'ajnejna biex naraw ra!! dawl minn wie'ed minn tant
u u' li g'andha din il-!awhra.

U
l-Kliem sempli i huwa dan: li bi dnubna a'na mejta, imma fl-Im'abba tieg'u,
il-Missier bag'at lil Ibnu biex jie'u Hu fuqu nnifsu l-qrusa ta’ din is-sa'ta
tad-dnub. Bag'tu biex imut biex int u
jien ng'ixu g'al dejjem. Bag'tu biex
i'allas id-dejn li twelidna bih u |idnih matul 'ajjitna. Bag'tu biex, rebbie' fuq il-Mewt, jag'tina
sehem mill-Ispirtu rebbie' tieg'u biex minn issa ’l quddiem a'na nsiru sidien
ta’ dak kollu li qabel kien ikiddna u joqtolna.
Bag'tu biex jimmansa l-mewt biex iktar kemm nikbru fil-Fidi iktar
nindunaw li l-mewt mhi xejn 'lief o'tna li tift'ilna, bi 'lewwa, l-Bieb ta’
eternità hienja.

Ta’
xhiex kien 'aqqulna dan kollu? Biex
immeritajnihom dawn il-Grazzji kollha?
Il-Grazzja, isimha mag'ha: rigal ‘gratis’, b’xejn, bla mist'oqq. Il-qaddisin huma qaddisin g'ax indunaw li
l-qdusija tag'hom mhix tag'hom imma mlibbsa lilhom g'ax Xi &add Ie'or immeritahielhom.
U dan ix-Xi &add Ie'or hu l-G'a|i| tag'na, Sidna esù Kristu. Min'abba l-merti ta’ Kristu a'na lkoll !usti
quddiem il-Missier, a'na lkoll qaddisin !a minn hawn, bid-difetti tag'na
kollha. Imma din il-Grazzja wie'ed irid
ja'tafha, irid jemminha, irid jag'milha tieg'u.
Dan biss hu mitlub minna.

G'alhekk
meta nikkontemplaw il-Kur ifiss f’dawn il-!ranet, ma nkunux boloh u naqg'u
fis-sentimentali|mu u passjonijiet emozjonali, u nikkundannaw lil min xe'et dik
it-tbatija kollha fuq esù. G'all-kuntrarju,
l-Kur ifiss ikellimna fuq dnubna, fuq il-kobor u s-serjetà enormi ta’ dnubna u
tal-firda tag'na minn Alla. Jag'mel x’jag'mel il-bniedem... jista’ jivvinta
l-penitenzi... jitlob u jokrob minn filg'odu sa filg'axija u sa'ansitra
bil-lejl... jag'ti !idu kollu f’karità,
u anke jmur g'all-martirju... li ma kienx Kristu li tela’ fuq is-salib g'alih,
kien imut fi dnubietu.

Dan
hu tqil 'afna g'alina biex nifhmuh.
L-ikbar tbatija ta’ Kristu hija l-b|ieq tal-inkredulità tag'na,
tan-nuqqas ta’ twemmin tag'na. A'na
g'omja, imma Kristu “jara” u hu g'ax jaf x’kien se ji!ri minna, li Hu g'ex
il-Misteru tal-G'id g'alina. J’Alla
l-velu tal-Im'abba tag'na jasal biex jixxotta l-b|ieq tag'na minn wi Kristu.

L-Ewwel

Qari

Isaija
kien l-ewwel profeta li lema', fid-dlam tal-futur, il-Misteru tal-G'id li kellu
jsalva d-dinja li temmen. Hu g'ex xi 'ames sekli qabel Kristu, u ftit warajh,
{akkarija, wie'ed mill-profeti hekk imsej'a “|-|g'ar”, ukoll jara, bl-g'ajnejn
tal-Fidi, lil Wie'ed mg'olli ’l fuq mill-poplu tieg'u, minfud g'all-mewt
min-nies li 'asbu li kienu qed jag'mlu r-rieda ta’ Alla. Imma {akkarija jilma' konver|joni enormi,
g'ax il-poplu jinduna b’dak li kien wettaq b’idu u jibku lil min kienu qatlu
b'alma missier jibki lil ibnu l-wa'dieni li jkun mietlu.

Imma
huwa Isaija, il-profeta li jibqa’ mag'ruf g'all-erba poe|iji dwar “il-Qaddej
ta’ Jahweh”, kif inhuma mag'rufin minn dawk li huma mid'la tal-Kotba
Mqaddsa. Hawn g'andna silta mit-tielet
g'anja li tiddiskrivi b’mod li ja'sadna t-tbatijiet tal-Messija. Min jismag'a din il-Kelma jg'id: “X’'a!a
tal-g'a!eb!” Il-profeta jilma' lil dan
il-Qaddej misterju| li Alla jifta'lu widintu u jurih il-misteri tieg'u, fuq
kollox l-Im'abba tieg'u. Dan jag'mlu
biex il-Qaddej, li huwa d-dixxiplu li jitg'allem minnu, jkun jista’ jg'in lil
min hu g'ajjien b’xi Kelma. Huwa
dixxiplu fidil, tant li kull filg'odu j'oss lil widintu bil-g'atx biex tisma’
dak li g'andu x’jg'idilha Alla.

I|da
mhux Alla wa'du huwa protagonist, g'ax id-dixxiplu tieg'u ma jirre|istihx. Din il-Kelma 'elwa li kien jir ievi kull
filg'odu g'amlet minnu Qaddej li lest li jag'mel ir-rieda ta’ Alla bla
kalkoli. Din il-Kelma, li hu ma riedx
jittradixxi, to'loqlu 'afna g'edewwa li jg'adduh minn tbatijiet kbar g'ax hu
wrihom dnubhom u ni!!i|hom fil-la'am il-'aj min'abba l-kburija tag'hom.

Huma
jsawtuh fuq dahru, nitfulu l'itu xag'ara, xag'ara, ksewlu wi u bil-b|ieq u
umiljawh bit-tg'ajjir u |-|eblih tag'hom. I|da huwa ma re!ax lura mill-Kelma li
kienet issuqu dejjem ’il quddiem. Anzi,
g'amel wi u b'a|-|nied u ma sta'ax minn dak kollu li Alla bag'atu jg'id. Dan g'amlu g'ax kien jaf li hu u Alla kienu
'a!a wa'da. Ma kellux minn min jib|a’
g'ax jekk Alla kien mieg'u x’setg'u jag'mlulu l-bnedmin? Hu kellu dawl li kien idawwallu din it-triq
imwieg'ra tieg'u, u dan id-dawl kien il-Misteru tal-G'id. Kien jaf li f’dan il-Misteru kien hemm ni|la
terribli, kenosi lejn il-qig'an tal-art.
I|da hemm fil-qieg' nett kien jaf li kien hemm Alla jistennih biex
jg'ollih ’il fuq, ’il fuq lejn Glorja li g'ajn qatt ma rat u widna qatt ma
semg'et. Dan hu l-G'id: ni|la ’l fuq,
kif jg'idu Missirijiet il-Knisja.

Quddiem
il-Kur ifiss f’dawn il-!ranet, hu mportanti li n|ommu dan il-Misteru ta’ “ni|la
’l fuq” quddiem g'ajnejna. Id-dinja
titbellah quddiem dan, imma huwa dan il-Misteru li jimmarka l-Istorja ta’ kull
wie'ed minna. &afna ma jindunawx bih,
imma hienja huma dawk li ji!i muri lilhom dan id-dawl.

Qari
mill-Ktieb tal-Profeta Isaija. 50, 4-7

Sidi
l-Mulej tani lsien ta' wie'ed jitg'allem,

biex
nag'raf ng'in lill-g'ajjien b'xi kelma.

Ta'
kull filg'odu jqajjimli 'l widinti,

biex
nisma' b'al wie'ed jitg'allem.

Sidi
l-Mulej feta'li widinti,

u
jiena ma webbistx rasi,

ma
r!ajtx lura.

Tajt
dahri lil dawk li kienu jsawwtuni,

'addejja
lil dawk li kienu jnittfuli l'iti;

ma
'bejtx wi i mit-tag'jir u l-b|ieq,

Sidi

l-Mulej jg'inni,

g'alhekk
ma nit'awwadx;

g'alhekk
g'amilt wi i b'a|-|nied:

jien
naf li ma jkollix mniex nist'i.

Salm
Responsorjali

Dan i|-|mien tar-Randan u tal- img'a Mqaddsa ilaqqg'una
mal-g'ana tal-Kelma ta’ Alla li l-Knisja ddewwaqna fil-Litur!ija tag'ha. Kristu jg'idilna li jekk naqraw l-Iskrittura
nsibu xhieda fuqu fiha, u wara li smajna wa'da mill-G'anjiet tal-Qaddej, issa
g'andna Kelma profetika o'ra fuq dan i|-|mien, Salm 22 li jitkellem b’mod li
jqajjimlek !ismek xewk xewk dwar il-Misteru tal-G'id ta’ Kristu.

Dan huwa s-Salm li fih ftakar Kristu fuq is-Salib! Ara kemm is-Salmi huma l-Ktieb tat-Talb ta’
Alla nnifsu! Fis-sieg'a li fiha l-Mulej
tag'na jin|el sal-qieg' nett tal-kenosi tieg'u, Huwa jintelaq f’dirg'ajn dan
is-Salm, Salm 22, li hu Salm li jlissen wie'ed li j'ossu maqtug' u mis'ut minn
Alla; imdawwar bil-mewt li m’hemmx 'elsien minnha; mag'luq f’solitudni
tal-bi|a’; imfarrak minn falliment totali; b’!ismu maqsum bl-u!ig' waqt li
jitqabad kontra l-mewt rebbie'a. “Eli,
Eli, lamma sabachtani! Alla tieg'i, Alla
tieg'i, lili g'aliex tlaqtni?” (v. 1)
hija l-g'ajta li biha jifta' dan is-Salm terribli.

Meta l-Fidi ti!i meruta u kulma tara b’g'ajnejk hu xhieda
li dak li emmint fih kien qarraq bik... eh, dak hu n-nadir, l-iktar post fond
fejn jista’ jin|el l-ispirtu tal-bniedem.
B'ala bniedem, il-Missier g'adda lil Ibnu minn kollox. “Bqajt ’il bog'od u ma salvajtnix, ma tajtx
widen g'all-g'ajat tieg'i! Alla tieg'i,
ng'ajjat binhar u ma twe!ibx, ng'ajjat billejl u ma nsibx mistrie'.” (v.
2w). Is-Salmi jg'idu kollox. Kull esperjenza li qatt g'adda minnha
l-bniedem, sabi'a jew kerha, taraha hemm impin!iha fi Kliem Alla.

Imma Kristu ma kienx g'al kollox wa'du f’dan il-ba''
tal-Fidi, il-lejl mudlam tal-Fidi kif hemm min sejja'lu. Kien hemm xi 'add ie'or mieg'U, xi 'add li

b'alu kienet qed tirtog'od b’dak li kienet qed tara u l-g'ajat li kienet qed tisma’, l-g'ajat tar-reb'a tal-g'edewwa tal-Fidi tag'ha, ix-xjaten li dejjem meruha fuq dak li kienet qed tittama.
Marija! F’dak it-tmiem terribli
|gur li l-ispirtu tad-dlamijiet kellem lill-ispirtu inno enti tag'ha: “Fejn hi l-Weg'da tal-an!lu, dak in-nhar li bdiet din l-Istorja? Saltna li ma tintemm qatt kienet il-Weg'da. Tiftakar? Fejn hi l-Weg'da issa? Saltna li ma tintemm qatt sabi'! Marija, int !ejt ingannata, b'alma !ie ngannat ibnek!”

Anke a'na ng'addu minn dawn il-mumenti, anke jekk mhux fuq dan il-livell tal-g'a!eb. Imma hawn minn g'adda minn tra!edji kbar. Hawn ommijiet li jafu xi tfisser id-Duluri ta't is-Salib. G'ax kulma hemm miktub hu miktub fuqna wkoll.

Imma f’daqqa wa'da ti!ri xi 'a!a tal-g'a!eb! Il-bniedem ma'qur g'all-mewt i'oss l-ispirtu tieg'u jirpilja u t-Tama ter!a t'e!!e! f’sidru.
Hu ert li, jekk Alla telqu, dan bi 'sieb tajjeb. Dak li fiH kien fada dejjem, ma kienx se jitilqu g'al dejjem. Riesaq i|-|erniq wara l-lejl twil tat-tbatija. Ekku l-Misteru tal-G'id! Kristu fuq is-Salib jilma' ir-reb'a tieg'u g'ax Missieru kien mieg'u.
“Le, mhux se mmut imma se ng'ix!”
ig'id Salm ie'or, “u se n'abbar l-g'emejjel tal-Mulej!” (S. 118, 17).
Kristu jmut i'ares lejn il-Qawmien.
Dan hu l-Ispirtu tal-Verità li 'akem tant Insara li fis-sekli ta’ wara taw demmhom g'al Kristu. Ma kinux im!ienen. Huma raw i|-|erniq sa minn qabel ma mietu. Huma da'lu fil-&ajja li hi aqwa mill-mewt qabel ma ru'hom 'ar!et.
Naturalment, 'afna mill-qawwa tas-Salm tintilef g'ax hu mqassar 'afna g'all-iskopijiet litur!i i. Nistedinkom taqraw u timmeditaw is-Salm 22 kollu kemm hu fil-Bibbja tag'kom.

Ritornell: Alla tieg'i, Alla tieg'i, g'aliex tlaqtni?

Salm 22

Dawk kollha li jarawni jid'ku bija,

jg'ajbuni, i'arrku rashom u jg'idu:

"F'idejn il-Mulej intelaq; 'a je'ilsu hu!

&a jsalvah hu, la bih jitg'axxaq!"

Qabda klieb daru g'alija;

!emg'a nies '|iena rassewni.

Taqqbuli idejja u ri!lejja;

nista' ng'odd g'admi kollu.

&wej!i jaqsmu bejniethom;

jaqtg'u x-xorti g'al-libsa tieg'i.

Mulej, la titbeg'idx minni;

qawwa tieg'i, fittex g'inni!

Nxandar ismek lil 'uti;

nfa''rek f'nofs il-!emg'a.

Fa''ru l-Mulej, intom li tib|g'u minnu;

sebb'uh ilkoll, nisel akobb;

ib|g'u minnu lkoll, ulied I|rael.

It-Tieni Qari

F’dawn il-programmi, spe jalment ta’ |mien il- img'a
Mqaddsa, sikwit nu|aw il-kelma Griega “kenosi”, li b’ilsinna tfisser
“ni|la”. Kull Nisrani g'andu jkun

familjari ma’ din il-kelma li tintu|a 'afna minn dawk li huma familjari
mal-Iskrittura. Il-“kenosi” l-iktar li
tintu|a hi biex tfisser in-ni|la ta’ esù Kristu, li minn Alla sar bniedem u
spi a maqtul b'ala kriminal, anzi, ag'ar minn kriminal, b'ala midg'i, imne''i
min-nofs g'ax kien qed jag'mel il-'sara lill-pro!ett ta’ Alla g'all-poplu
tieg'U. Daqshekk tal-wa'x kienet
il-kenosi, in-ni|la fl-umiljazzjoni g'all-Iben ta’ Alla.

Imma “kenosi” jg'addi minnha kul'add. Kull Storja ta’ kull bniedem fiha l-kenosi
tag'ha, anke ta’ dawk li jidhru li g'amlu tant su ess minn &ajjithom. Biss biss, ix-xju'ija hija kenosi, ni|la
bil-mod il-mod lejn il-mewt fi|ika. Il-kenosi
hi dejjem esperjenza ta’ umiljazzjoni, ta’ n|ul ’l isfel. Il-bniedem ji ekken, anke l-iktar wie'ed
supperv minna. Ng'addu minn esperjenzi
li jag'mluna |g'ar. U dan jag'mlilna
tajjeb 'afna, tafux. It-tbatija hija
kerha g'al kul'add, anke jekk hi parti min-natura, imma hija t-tbatija li
tag'mel minna r!iel veri u nisa veri, maturi u lesti nifhmu u nag'dru lil
'addie'or.

Il-qari li !ej huwa poe|ija, jew g'anja ta’ San Pawl
me'uda mill-Ittra lill-Filippin, li tispjega b’mod stupend in-ni|la ta’
Kristu. Imma mhux biss. U hawn hu s-sigriet ta’ kollox, is-sigriet
tal-!rajja li qed ng'ixu iktar milli nfakkru, f’dawn il-jiem. Il-kenosi ta’ Kristu, tan-Nisrani u,
nittamaw, anke ta’ kul'add, hija ni|la ’l fuq, biex nirrepetu espressjoni
tal-Knisja primittiva. Ni|la ’l
fuq! Tidher stramba din.

Il-bniedem li jibda jixjie' u jmajna, jinsab nie|el,
nie|el lejn it-tluq minn hawn lejn &ajja a'jar, jekk tassew nemmnu li Kristu
reba' il-mewt bil-Qawmien tieg'U. Imma
mhux ix-xju'ija biss hija kenosi. Kemm
nies li rnexxew wara tant fallimenti.
Kemm nies g'addew mill-for!a tal-prova sakemm fl-a''ar waslu biex
jaqtg'u qalbhom g'al kollox, imma mbag'ad raw ir-rota tibda ddur favur tag'hom
bil-mod il-mod, sakemm bdiet tag'qad kemm tifla'. Kollha kemm a'na g'andna x’nirrakkontaw dwar
dan. Ni|la ’l fuq hi l-Istorja 'afna
drabi. G'ax mis-Salib tinbet il-&ajja.

Anke n-natura tg'allimna 'afna dwar dan. Il-'abba tal-qam', u |-|rierag' kollha,
jindifnu ta't l-art fejn imutu, jinqasmu u jibdew jitnawru… imma ekku, meta
kollox jidher mitluf, minn !o|-|errieg'a maqsuma jitnibbet g'erq kejken,
xhieda ta’ &ajja !dida, g'erq li jofroq il-'amrija u jsir pjanta, xitla li
tag'ti l-frott fi |mienha, sakemm jer!a jibda iklu ie'or ta’ ni|la ’l fuq.

Kristu esù hu l-Mulej tag'na g'ax hu huwa d-Dawl veru

g'al kull bniedem li jg'ix fuq l-art. Hu huwa l-kenosi lejn it-tlug'
fil-Glorja. Min g'andu l-Ispirtu ta’
 esù jaf li hu mhu se jmut qatt g'ax anke fih se jirrepeti ru'u l-Misteru
tal-G'id.

Qari
mill-Ittra ta’ San Pawl Appostlu lill-Filippin.
2, 6-11

 esu
Kristu li g'ad li kellu n-natura ta' Alla,

ma
qag'adx ifittex tieg'u li hu daqs Alla,

i|da
xejjen lilu nnifsu

billi
'a n-natura ta' lsir;

sar
jixbah lill-bnedmin,

u
deher minn barra b'ala bniedem;

 ekken
lilu nnifsu, billi obda sal-mewt,

anzi
sal-mewt tas-salib.

G'alhekk
Alla g'ollieh sas-smewwiet

u
|ejjnu bl-Isem li hu fuq
kull isem,

biex
fl-isem ta' esù

- fis-sema, fl-art u f'qieg' l-art –

il-'lejjaq
kollha jin|lu g'arrkubbtejhom,

u kull ilsien jistqarr:

" esù
Kristu hu l-Mulej,

g'all-glorja
ta' Alla l-Missier."

Evan!elju

F’dan
il-&add tal-Palm, hi tradizzjoni antika tal-Knisja li ji!i proklamat ir-rakkont
s'i' tal-Passjoni u l-Mewt ta’ Kristu.
L-episodji ewlenin nafuhom, imma l-Knisja ter!a xxandarhom f’widnejna,
kif se ter!a tag'mel n'ar il- img'a l-Kbira. G'ax hu mportanti li mhux biss
niftakru f’dak li !a smajna, imma ng'ixuh, isir parti minna, jdawlilna dak li
minnu ninsabu g'addejjin b'alissa. Dan
mhux bil-'ila tag'na imma bi Grazzja.

Il-kenosi
tal-Passjoni u l-Mewt ta’ Kristu huma A'bar Tajba g'alina li ssib it-trijonf
tag'ha f’&add il-G'id. Imma dan il-wi
”mudlam” tal-munita tal-Misteru tal-G'id jurina 'a!a wa'da: kemm hi kbira l-Im'abba ta’ Alla g'alija,
g'alik u g'alina lkoll, qaddisin, midinba, Insara, mhux Insara, ateji... Fi Kristu, Alla tfarrak g'ax dak hu li taf
tag'mel l-Im'abba vera. Hu miet biex
a'na ng'ixu g'al dejjem. Hu bata biex
it-tbatija li rridu ng'addu minnha f’din il-&ajja tiddawwal, ikollha sens u
hekk ti!i mmansata.

Se
nisimg'u dwar 'afna li kienu kontra l-Mulej tag'na. Imma dawn huma a'na. Infatti salvi huma dawk li sallbu lil
Kristu! Dawk li jaqtg'u rwie'hom minn
dan ir-rakkont u jg'idu: ”A'na ma
konniex hemm!” ikun qed jinqatg'u mill-Misteru li jsalvahom. Kristu bata g'al kull midneb, u kull midneb
!ag'al lil Kristu jbati. Dan hu
l-Misteru li d-dinja, bl-egoi|mi tag'ha ma tistax tifhem g'ax id-dinja ma
tifhimx il-vera M'abba.

Versett: Glorja u tif'irlilek Kristu! Min'abba fina Kristu obda sal-mewt, anzi
sal-mewt tas-salib. G'alhekk Alla
g'ollieh sas-smewwiet, u |ejnu bl-Isem li hu fuq kull isem. Glorja u tif'ir lilek, Kristu!

Il-Passjoni
ta’ Sidna esù Kristu skont San Mark.
14, 1 – 15, 47

Kien
g'ad baqa' jumejn g'all-G'id u g'all-A||mi, u l-qassisin il-kbar u l-kittieba
bdew ifittxu kif jaqbdu lil esù bil-qerq ta' mo''hom u jag'tuh il-mewt. G'ax bdew jg'idu:
"Mhux fil-festa, li ma tqumx xi rewwixta fil-poplu."

 esù
kien qieg'ed jiekol g'and Xmun il-lebbru| f'Betanja. Da'let mara, b'va|ett ta'
l-alabastru bi|-|ejt ifu' ta' nard pur, jiswa 'afna, kissret g'onq il-va|ett, u
ferrg'et i|-|ejt fuq ras esù. U kien hemm xi w'ud li bdew jitmas'nu
bejniethom u jg'idu: "Dal-'ala kollu ta' fwie'a g'alfejn?   Dil-fwie'a
setg'et i!!ib aktar minn tliet mitt dinar u jing'ataw lill-foqra." U bdew
je'duha mag'ha.

 Imma
 esù qal: "&alluha; g'ala qeg'din iddejjquha? &a!a tajba g'amlet
mieg'i. Il-foqra ssibuhom dejjem mag'kom, u tistg'u tg'inuhom kull
meta tridu. Imma lili mhux dejjem se ssibuni mag'kom. Hi g'amlet li
setg'et; dilkitli !ismi bil-fwie'a g'ad-difna minn qabel. Tassew
ng'idilkom, li kull fejn jixxandar l-Evan!elju fid-dinja kollha li g'amlet din
jing'ad ukoll, b'tifkira tag'ha."

 Mbag'ad
 uda l-Iskarjota, wie'ed mit-Tnax, mar g'and il-qassisin il-kbar biex jag'tihom
lil esù f'idejhom. G'al din l-a'bar fer'u 'afna, u weg'duh li
jag'tuh xi flus. U hu beda jfittex il-waqt tajjeb biex jag'tihom lil esù
f'idejhom.

Fl-ewwel
jum ta' l-A||mi, meta kienu jissagrifikaw il-'aruf ta' l-G'id, id-dixxipli
tieg'u qalulu: "Fejn tridna mmorru n'ejju biex tiekol l-ikla ta'
l-G'id?" Mbag'ad

hu bag'at tnejn mid-dixxipli tieg'u u qalilhom: "Morru l-belt, u tiltaqg'u
ma' ra!el i!orr !arra ilma. Morru warajh, u g'idu lil sid id-dar ta' fejn
tarawh die'el, 'Qallek l-Img'allem: Fejn hi l-kamra tieg'i li fiha nista'
niekol l-ikla ta' l-G'id mad-dixxipli tieg'i?' U hu jurikom
kamra kbira fuq, mg'ammra u lesta. &ejjulna hemmhekk."

U d-dixxipli marru u da'lu fil-belt, u
sabu kollox kif kien qalilhom hu; u 'ejjew l-ikla ta' l-G'id.

G'all-'in
ta' filg'axija esù !ie mat-Tnax. U kif kienu fuq il-mejda jieklu
qal: "Tassew ng'idilkom, li wie'ed minnkom se jittradini, wie'ed li
qieg'ed jiekol mieg'i." Huma bdew isewwdu qalbhom, u wie'ed
wara l-ie'or staqsewh: "Jaqaw jien?" Qalilhom: "Wie'ed
mit-Tnax, li qieg'ed ibill il-'ob| fi platt wie'ed mieg'i. G'ax Bin
il-bniedem imur, kif hemm miktub fuqu; imma 'a|in g'alih dak il-bniedem li
permezz tieg'u Bin il-bniedem ikun mog'ti f'idejn l-g'edewwa! Kien ikun a'jar
g'alih dak il-bniedem li kieku ma twieled xejn!"

Huma
u jieklu, 'a l-'ob| f'idejh, qal il-barka, qasmu, newwilhulhom u qal:
"&udu, dan hu !ismi." Mbag'ad 'a kal i f'idejh, radd
il-'ajr, u newwilhulhom, u lkoll xorbu minnu. U qalilhom: "Dan
huwa demmi, id-demm tal-patt, li jixxerred g'al 'afna. Tassew ng'idilkom,
li ma nixrobx i|jed mill-frott tad-dielja sa dak in-nhar li nixrob inbid !did
fis-Saltna ta' Alla."

Mbag'ad
kantaw is-salmi u 'ar!u lejn l-G'olja ta|-{ebbu!. U esù
qalilhom: "Lkoll se tit'awwdu, g'ax hu miktub: ‘Nidrob ir-Rag'aj, u
n-nag'a! jitferrxu’. Imma wara li nqum mill-mewt, immur il-Galilija
qabilkom." Qallu Pietru: "Ukoll jekk jitfixkel kul'add,
jiena ma nitfixkilx." Qallu esù: "Tassew ng'idlek, li
llum, dal-lejl stess, qabel ma s-serduk ikun idden darbtejn, int tkun !a
'adtni tliet darbiet." I|da Pietru tenna bil-qawwa kollha:
"Le, ma ni 'dekx, anqas jekk ikolli mmut mieg'ek!" U l-o'rajn ukoll,
kollha qalu l-istess.

Waslu
f'qasam jismu etsemani, u qal lid-dixxipli tieg'u: "Oqog'du bilqieg'da
hawn sakemm nitlob." U 'a mieg'u lil Pietru u lil akbu u lil
wanni, u bdew ja'kmuh il-bi|a' u d-dwejjaq. Qalilhom: "N'ossni

mnikket g'all-mewt; ibqg'u hawn u ishru." Mexa kemmxejn 'il
quddiem, nxte'et fl-art, u talab li, jekk jista' jkun titwarrab minnu dik
is-sieg'a. U qal: "Abbà, Missier, kollox jista' jkun g'alik;
bieg'ed minni dan il-kal i! I|da mhux li rrid jien, imma li trid
int."   ie 'dejhom u sabhom reqdin, u qal lil Pietru:
"Xmun, rieqed? Ma fla'tx tishar sieg'a wa'da! Ishru u itolbu
biex ma tid'lux fit-ti!rib. L-ispirtu, iva, irid; imma l-!isem
dg'ajjef." U ra!a' mar u tenna l-istess
talba. Mill-!did !ie u g'al darb'o'ra sabhom reqdin, g'ax g'ajnejhom
kienu tqal bin-ng'as; u ma g'arfux x'jaqbdu jg'idulu. ie g'at-tielet
darba u qalilhom: "Torqdu issa u tistrie'u? Bi||ejjed. Is-sieg'a waslet;
araw li Bin il-bniedem se jkun mog'ti f'idejn il-midinbin. [Qumu! Ejjew immorru! Ara, dak
li se jittradini hu fil-qrib!"

Minnufih,
kif kien g'adu jitkellem, wasal uda, wie'ed mit-Tnax, b'!emg'a nies
mieg'u, armati bis-sjuf u l-bsaten, mibg'uta mill-qassisin il-kbar u
mill-kittieba u x-xju'. Issa
dak li kien se jittradih kien tahom sinjal minn qabel u qalilhom: "Dak li
nbusu huwa hu; aqbduh u morru bih mg'asses tajjeb." Malli
mbag'ad wasal, baqa' sejjer fuqu u qallu,"Rabbi." U biesu.

Huma
meddew idejhom fuqu u qabduh. Imma wie'ed minn dawk ta' madwaru
silet is-sejf, ta daqqa bih lill-qaddej tal-qassis il-kbir u qatag'lu
widintu.   esù dar   fuqhom u qalilhom :
"Qiskom 'ri!tu g'al xi 'alliel, armati bis-sjuf u l-bsaten biex taqbdu
lili! Jien kuljum kont inkun fostkom fit-tempju ng'allem, u ma
|ammejtunix. Imma dan kollu !ara biex isse"
l-Iskrittura." Mbag'ad id-dixxipli tieg'u kollha telquh u
'arbu. Wie'ed |ag'|ug' mar warajh imge|wer b'li|ar biss fuq xejn, u
qabduh; imma hu telqilhom il-li|ar f'idejhom u 'arab g'eri.

&adu
lil esù g'and il-qassis il-kbir, u n!abru l-qassisin   il-kbar
kollha u x-xju' u l-kittieba. Pietru kien baqa' miexi warajh
mill-bog'od sa !ol-palazz tal-qassis il-kbir, u qag'ad bilqieg'da mal-qaddejja
'dejn in-nar g'as-s'ana. Il-qassisin il-kbar u s-Sinedriju kollu
bdew ifittxu xhieda kontra esù biex jag'tuh il-mewt, u ma
sabux. Tassew li kien hemm 'afna li xehdu bil-qerq kontra tieg'u,
imma x-xhieda tag'hom ma kinitx taqbel. Mbag'ad qamu xi w'ud jag'tu
xhieda qarrieqa kontra tieg'u u qalu: "A'na smajnieh jg'id,
'Jiena n'ott dan it-tempju mibni bl-idejn, u fi tlitt ijiem nibni ie'or li ma
jkunx mibni bl-idejn!' Imma x-xhieda tag'hom anqas f'dan ma kienet
taqbel. Mbag'ad il-qassis il-kbir qam f'nofs il-!emg'a u
staqsa lil esù: "Xejn ma twie!eb? X'inhuma jixhdu dawn kontra
tieg'ek?" I|da hu baqa' sieket u ma wie!eb xejn. Mill-!did
il-qassis il-kbir staqsieh u qallu: "Int il-Messija, Bin
l-Imbierek?" "Jiena hu," wie!bu esù, u intom g'ad
taraw lil Bin il-bniedem bilqeg'da n-na'a tal-lemin tal-Qawwa u !ej fuq is-s'ab

tas-sema." Mbag'ad il-qassis il-kbir arrat
l-ilbies ta' fuqu u qal: "Xi 'tie!a g'andna i|jed ta' xhieda? [Mk:14:64] Id-dag'wa
smajtuha! X'jidhrilkom?" U kollha qatg'uhielu li kien 'aqqu l-mewt.

Mbag'ad
xi w'ud bdew job|qulu fuqu, jg'attulu wi u, jag'tuh bil-ponn u jg'idulu:
"Aqta' min!" U l-qaddejja bdew jag'tuh bil-'arta.

Waqt
li Pietru kien isfel 'il !ewwa mid-da'la tal-palazz, !iet wa'da qaddejja
tal-qassis il-kbir. Kif rat lil Pietru qieg'ed g'as-s'ana, wa''let
g'ajnejha fuqu u qaltlu: "Int ukoll kont ma' esù ta'
Nazaret." Imma hu a'ad u qal: "Ma nafx, m'iniex nifhem
x'inti tg'id." U 'are! 'il barra fid-da'la tal-palazz. U
s-serduk idden. Il-qaddejja ratu, u re!g'et bdiet tg'id lil dawk li
kienu hemm: "Dan wie'ed minnhom." U mill-!did a'ad. Wara
ftit, dawk li kienu 'dejh re!g'u qalu lil Pietru: "Tassew, int wie'ed
minnhom; g'ax int ukoll mill-Galilija." Mbag'ad qabad jis'et
lilu nnifsu u ja'lef: "Jiena ma nafux lil dan il-bniedem li qeg'din
issemmu." Minnufih is-serduk idden g'at-tieni darba. Pietru
ftakar fil-kelma li kien qallu esù: 'Qabel ma s-serduk jidden darbtejn, inti
ti 'adni tliet darbiet.' U nfexx jibki.

Fil-g'odu
kmieni l-qassisin il-kbar iltaqg'u malajr max-xju' u mal-kittieba u
mas-Sinedriju kollu biex jiftiehmu bejniethom. Mbag'ad rabtu lil esù, 'aduh u
tawh f'idejn Pilatu.

Pilatu
staqsieh: "Inti s-sultan tal-Lhud?" U hu wie!eb u qallu: "Int
qieg'ed tg'idu." Il-qassisin il-kbar bdew jaqilg'u 'afna akku|i
kontra tieg'u.   I|da Pilatu ra!a' staqsieh: "Ma
twie!eb xejn? Ara kemm akku|i qeg'din i!ibu kontra
tieg'ek!" Imma esù ma wie!eb xejn i|jed, hekk li Pilatu baqa'
mistag'!eb.

F'nhar
ta' festa kien jitilqilhom wie'ed 'absi, lil dak li kienu jitolbu huma.   Issa
fil-'abs kien hemm wie'ed jismu Barabba, arrestat flimkien max-xewwiexa li
fir-rewwixta kienu qatlu lil xi 'add.

In-nies
telg'u u bdew jitolbuh jag'mel kif kien jag'mlilhom dejjem.   Qabad
Pilatu u qalilhom: "Tridux nitilqilkom is-sultan
tal-Lhud?" G'ax hu g'araf tajjeb li l-qassisin il-kbar kienu
tawh lil esù f'idejh min'abba l-g'ira. I|da l-qassisin il-kbar bdew
ixewwxu n-nies li a'jar jitilqilhom lil Barabba. Pilatu ra!a'
staqsiehom u qalilhom: "U x'nag'mel imbag'ad b'dak li intom issejj'ulu s-sultan
tal-Lhud?" I|da huma nfexxew jg'ajjtu mill-!did:
"Sallbu!" Qalilhom Pilatu: "Imma x'g'amel
'a|in?" Huma aktar bdew jg'ajjtu: "Sallbu!" Pilatu
mbag'ad, biex jog'!ob lin-nies, telqilhom lil Barabba, u lil esù, wara li tah
is-swat, tahulhom biex isallbuh.

Is-suldati
'aduh mag'hom !ewwa fil-palazz, ji!ifieri l-Pretorju, u sejj'u r-ri!ment
kollu. Libbsuh ilbies a'mar skur, u qeg'dulu fuq rasu kuruna minsu!a
mix-xewk. U bdew isellmulu: "Is-sliem g'alik, sultan
tal-Lhud!" U qabdu jag'tuh b'qasba fuq rasu, job|qulu fuqu, u
jilwu rkubbtejhom quddiemu biex jag'tuh qima. Mbag'ad, wara li
g'addewh bi|-|ufjett, ne||g'ulu l-ilbies a'mar u xeddewlu 'wej!u.

U
'aduh 'il barra biex isallbuh. Kien g'addej wie'ed, Xmun minn

ireni, missier Xandru u Rufu, !ej lura mir-raba', u !ag'luh jerfag'lu
s-salib. U wassluh
f'post jismu Golgota, li jfisser post il-Qorrieg'a. U tawh jixrob inbid im'allat
bil-mirra, imma hu ma riedx jie'u minnu. Mbag'ad
sallbuh, u qassmu 'wej!u bejniethom billi tellg'uhom bix-xorti 'alli kull
wie'ed jie'u li jmissu. Kienet it-tielet sieg'a x'in
sallbuh. Il-kitba li turi l-'tija tal-kundanna tieg'u kienet
tg'id hekk: "Is-sultan tal-Lhud." Mieg'u sallbu wkoll |ew!
'allelin, wie'ed fuq il-lemin u l-ie'or fuq ix-xellug. Dawk li kienu
g'addejjin bdew jg'ajjruh, i aqilqu rashom u jg'idu: "G'ajb g'alik, int li
t'ott it-tempju u tfittex ter!a' tibnih fi tlitt ijiem! In|el minn
fuq is-salib u salva lilek innifsek!" Hekk ukoll il-qassisin
il-kbar bdew jiddie'ku bih bejniethom u mal-kittieba u jg'idu: "Salva o'rajn,
lilu nnifsu ma jistax isalva! &a jin|el issa l-Messija, is-sultan
ta' I|rael, minn fuq   is-salib biex a'na naraw u nemmnu!" U
dawk li kienu msallbin mieg'u bdew imaqdruh huma wkoll.

X'in
saret is-sitt sieg'a waqg'et dalma kbira fuq il-pajji| kollu sad-disa'
sieg'a. U fid-disa' sieg'a esù g'ajjat b'le'en qawwi: "Eloî,
Eloî, lema sabaqtani!", li jfisser: "Alla tieg'i, Alla tieg'i,
g'aliex tlaqtni?" Xi w'ud minn dawk li kienu hemm, kif semg'uh,
qalu: "Ara, qieg'ed isejja' lil Elija!" U mar wie'ed ji!ri
jxappap spon|a bl-inbid qares, wa''alha f'tarf ta' qasba u tah jixrob filwaqt
li qal: "Stennew, 'a naraw ji!ix Elija jni||lu!" Imma esù
g'ajjat g'ajta kbira u radd ru'u. U l-purtiera tas-santwarju
  arrtet fi tnejn minn fuq s'isfel. I - enturjun li kien wieqaf
biswitu, meta rah jg'ajjat u jmut hekk, qal: "Dan il-bniedem kien tassew
Bin Alla!"

Kien
hemm ukoll xi nisa j'arsu mill-bog'od, fosthom Marija ta' Magdala, Marija omm
 akbu |-|g'ir u osè, u Salomi; dawn, meta esù kien fil-Galilija, kienu jmorru
mieg'u u jaqduh. U kien hemm ukoll bosta o'rajn li kienu telg'u erusalemm
mieg'u.

Kien
!a sar filg'axija, u billi kien Jum it-T'ejjija, ji!ifieri lejlet
is-Sibt, u|eppi minn Arimatija, membru mag'ruf tal-Kunsill, li hu wkoll
kien jistenna s-Saltna ta' Alla, g'amel il-'ila, da'al quddiem Pilatu u talbu
l-!isem ta' esù. Pilatu stag'!eb li kien !a miet; bag'at
g'a - enturjun u staqsieh jekk kienx ilu li miet. Meta mbag'ad sar jaf
ming'and i - enturjun, ta l-!isem ta' esù lil u|eppi, u dan xtara
li|ar ta' l-g'a|el, ni||el lil esù mis-salib, keffnu fil-li|ar u qieg'du
f'qabar im'affer fil-blat; mbag'ad gerbeb !ebla fid-da'la
tal-qabar. Marija ta' Magdala u Marija omm osè qag'du jaraw fejn
tqieg'ed.